

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2023/453>

Materiál v pripomienkovom konaní do 14.12.2023

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom životného prostredia na základe uznesenia vlády SR č. 627/2013

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh sa zameriava na zlepšenie nakladania s textilným odpadom v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva, keď uprednostňuje predchádzanie vzniku textilného odpadu, prípravy na opätovné použitie textílií a ich recykláciu pred inými možnosťami zhodnocovania textilných výrobkov a ich zneškodňovaním. Zároveň si kladie za cieľ praktické napĺňanie zásady „znečisťovateľ platí“ prostredníctvom systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov za textil.

Čo sa týka potravinového odpadu, návrh stanovuje zodpovednosť členských štátov za zrýchlenie znižovania objemu potravinového odpadu v celom potravinovom dodávateľskom reťazci a v domácnostiach a zabezpečenie prijatia potrebných prostriedkov na úrovni členských štátov, ktoré budú smerovať k znižovaniu objemu potravinového odpadu. Návrh umožňuje členským štátom prijať všetky potrebné opatrenia, vrátane podpory zmeny správania spotrebiteľov a posilnenia koordinácie činností medzi jednotlivými subjektami v dodávateľskom reťazci, potrebné na dosiahnutie stanoveného cieľa – znižovania množstva potravinového odpadu.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu je zníženie environmentálnych a klimatických vplyvov, zvýšenie kvality životného prostredia a zlepšenie verejného zdravia v súvislosti s nakladaním s textilným odpadom v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva ako aj zníženie environmentálnych a klimatických vplyvov potravinových systémov v súvislosti so vznikom potravinového odpadu, ktoré zároveň prispeje k potravinovej bezpečnosti. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Návrh neberie na vedomie fakt, že zdrojom ultra fast fashion, ako aj ostatných druhov textílií v Európe je aj ich priame kupovanie samotnými zákazníkmi - koncovými spotrebiteľmi cez internet z iných ako členských štátov EÚ. To môže spôsobiť, že sa výrobcovia vyhnú poplatkom na ich zber a spracovanie. Navrhujeme otvoriť túto otázku na rokovaniach a prijať adekvátne riešenie.

2. Zásadná pripomienka k článku 9a

Máme za to, že pre účely naplnenia cieľov stanovených smernicou nie je pre reštauračné a stravovacie zariadenia možné použitie pandemických rokov 2020- 2021 ako referenčného obdobia. V danom období fungovali zariadenia verejného stravovania a stravovacie zariadenia prevažnú časť roka vo výrazne obmedzenom režime a objem vyprodukovaného potravinového odpadu nie je možné použiť ako referenčnú hodnotu. Na druhej strane je opačná situácia vrámci produkcie potravinového odpadu domácností. Pre účely určenia referenčného obdobia navrhujeme použiť obdobia rokov 2019, resp. 2018.

3. Zásadná pripomienka k článkom 22a až 22d:

V stanovisku SR sa k danému bodu 7 píše: „Predpokladaný systém jednej organizácie zodpovednosti výrobcov za textil je zároveň v súlade s odporúčaniami národných expertov, ktorí v rámci odbornej komunikácie uprednostnili jednu pred viacerými organizáciami, z dôvodu efektívnejšej kontroly a právnej istoty zastúpených výrobcov.“

Žiadame o odstránenie druhej vety Stanoviska SR k článkom 22a až 22d.

Odôvodnenie:

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade striktno neodporúča riešenie len cez monopolnú organizáciu zodpovednosti výrobcov pre triedený zber textilu. Momentálne neexistuje celoeurópsky konsenzus, ktorý systém riešenia RZV vo všeobecnosti je lepší.

Práve naopak v článku 22c sa stanovujú požiadavky na opatrenia, ktoré majú prijať členské štáty na zriadenie organizácií zodpovednosti výrobcov a zavedenie ich zodpovednosti za textílie pričom návrh smernice predpokladá zriadenie viacerých OZV v systéme triedeného zberu textilu – (čl. 22c Bod 15. „Ak sú v členskom štáte viaceré organizácie zodpovednosti výrobcov oprávnené v mene výrobcov plniť povinnosti vyplývajúce z rozšírenej zodpovednosti výrobcov, členské štáty zabezpečia, aby pokrývali celé územie členského štátu, v ktorom sa systém triedeného zberu použitých a odpadových textilných, s textíliami súvisiacich a obuvníckych výrobkov uvedených v prílohe IVc nachádza. Členské štáty poveria príslušný orgán alebo nezávislú tretiu stranu dohľadom nad tým, aby si organizácie zodpovednosti výrobcov plnili svoje povinnosti koordinovane a v súlade s pravidlami Únie v oblasti hospodárskej súťaže.“)

Nie je prijatý celoeurópsky konsenzus, ktorý by explicitne a odôvodnene preferoval monopolné riešenia RZV. Pri monopolnom systéme môže nastať zneužívanie postavenia na trhu a podobne riziko neproduktívnych nákladov, ktoré nie sú tlačené konkurenciou nadol. V prípade nespokojnosti so službami, resp. cenami obce ani výrobcovia nemôžu zmeniť OZV. Vhodne nastavená konkurencia zberových spoločností a ďalších subjektov zapojených do triedenia a recyklácie je najlepším spôsobom, ako zlacniť systém. V nadväznosti na uvedené odporúčame upustiť od legislatívneho určenia monopolnej RZV pre textil.

4. Pripomienka k Analýze vplyvov

V analýze vplyvov na podnikateľské prostredie absentuje vyčíslenie nákladov regulácie, ktoré sa dotknú podnikateľov – t.j. výrobcov vyhradených výrobkov, ktorým vznikne povinnosť za textil. Tí budú značne ovplyvnení novými povinnosťami spadajúcimi pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov, ktorá zahŕňa finančnú a organizačnú zodpovednosť. Je nevyhnutné korektne vyhodnotiť zvýšenie nákladov, ktoré určite nebude vo výške 0 € ako vyhodnotilo MŽP SR. V prípade, že MŽP SR nedisponuje informáciami o počte podnikateľských subjektov, ktorých sa regulácia dotkne, môže tieto náklady vyčíslieť odborným odhadom cez množstvá odpadov spadajúcich pod textilný odpad vyprodukovaných na Slovensku/ priemerné množstvá v EÚ (v jednotkách kg/obyvateľa) vynásobením priemerným nákladom na zber a spracovanie uvedeným v návrhu Smernice o odpade od EK, kde sa hovorí o cca 12 centoch za kus oblečenia, alebo napr. odhadmi nákladov vo výške 57 €/t , ktoré vyčíslil IEP v štúdiu „Ako von zo smetiska“ (september 2023), prípadne inak, nakoľko je k dispozícii niekoľko štúdií zameriavajúcich sa na textil v SR a posúdenie zavedenia systému pre nakladanie s odpadom z textilu.

Zároveň v časti 3.4. kde MŽP SR laxne vyhodnocuje, že vplyv na podnikateľské prostredie je možné len predpokladať., a zmiňuje sa o sankciách ako nepriamych nákladoch nám chýba zmienka o vplyvoch, ktoré podnikateľom budú v pravidelných 5-ročných intervaloch zvyšovať, či znižovať náklady v závislosti od prieskumu zloženia zozbieraného zmesového komunálneho odpadu s cieľom určiť podiel textilného odpadu z neho. Podľa návrhu smernice majú členské štáty prieskum vykonať do 31. decembra 2025.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2023/453>